

DOI: <https://doi.org/10.31359/1993-0941-2022-43-191>
УДК 340

С. М. Олейников, к. ю. н, провідний науковий співробітник НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування НАПрН України доцент кафедри теорії і філософії права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
ORCID ID:0000-0002-5940-1728

ЮРИДИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ВЛАДНИХ СУБ'ЄКТІВ В КОНТЕКСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ЕТИКО-ПРАВОВОЇ ПРИРОДИ

***Анотація.** Дослідження професійної юридичної діяльності потребують методологічних новацій, підходів до розкриття її концепту, функціонування, значимим для еволюції зв'язку влади і суспільства, типу їх співвідношення із правом на підставі імперативу його верховенства в демократичному транзиті. Концепт юридичної діяльності еволюціонує у світоглядних та ідеологічних підходах до праворозуміння, співвідношення публічної влади та права, функціональної взаємодії інститутів держави та правової системи, місця юридичної діяльності у механізмі держави, її етико-правовим імперативам.*

***Ключові слова:** державна влада, юридична діяльність, органи публічної влади, правові форми діяльності, правова етика.*

Постановка проблеми. Роль юридичної діяльності, передусім, визначається її важливішою умовою в раціонально-правовій

організованості та впорядкованості публічно-правових та приватноправових відносин, що переконує в очевидній необхідності їх правового регулювання. Здійснення професійної юридичної діяльності є прерогативою органів публічної влади, проте не можна ігнорувати впливу на неї з боку інститутів громадянського суспільства – об'єднань громадян, ЗМІ, громадської думки.

При цьому не можна ігнорувати вплив фактору «морально-го ренесансу», що акцентує проблему на етико-правових імперативах у процесі формування та функціонування інститутів влади. Вони мають визначати моральну «тональність» юридичної діяльності, підтримуючи авторитет, імідж та управлінські бренди влади.

Аналіз досліджень і публікацій. Названій проблемі передують розуміння категорії «діяльність», як під сукупності дій та операцій (процедур) [1, с. 80–84].

Щодо *соціального призначення* юридичної діяльності слід зазначити, що важливішою умовою розвитку суспільства є раціонально-правова організованість та впорядкованість публічно-правових та приватноправових відносин, що переконує в очевидній необхідності їх правового регулювання.

Регулювати – нормативно визначати та впорядковувати людську поведінку індивідів, їх груп, визначаючи справедливі принципи та рамки її правомірності за допомогою соціального механізму правового регулювання, до складу якого, на думку В. М. Сирих, входять: соціально-правові засоби; суб'єкти регулятивної діяльності; їх юридично значуща діяльність та її результати [2, с. 233–236].

Справедлива думка Л. А. Чувакової про не випадковість та соціальну значущість та об'єктивність юридичної діяльності, функціонування її суб'єктів, що обумовлена процесами в політичній та правовій системах [3, с. 17]. *Об'єктивність* існування цього виду соціальної діяльності зумовлена реальністю генезису суспільних потреб та груп інтересів. Об'єктивність існування права, правової системи передбачає відповідно і об'єктивність їх динаміки, функціонування, створення, здійснення, відновлення. Без правової діяльності, правових відносин, поза активністю суб'єктів знищується потенціал права як такого, бо без діяльності людини права

система перетворюється на клаптик паперу. Саме людська діяльність, що відбувається у формі правових відносин, перетворює «книжкове право» в соціальну реальність [4, с. 862].

Мета статті – дослідити методологічні аспекти професійної юридичної діяльності та деякі новації у підходах до розкриття її концепту, функціонуванню, значимим для розуміння парадигми зв'язку влади і суспільства. Концепт юридичної діяльності еволюціонує у світоглядних та ідеологічних підходах до праворозуміння, співвідношення публічної влади та права та потребує розуміння місця юридичної діяльності та етико-правових імперативів у механізмі держави.

Виклад основного матеріалу. Юридичній діяльності притаманні такі соціальні якості (риси), як предметність, упорядкованість, вибірковість, системність, планомірність, доцільність, самоорганізованість. Її слід вважати відносно самостійним типом діяльності, призначення якої – професійна участь її суб'єктів в правовому регулюванні. Вона є неодмінним атрибутом суспільства, його правової системи і необхідною умовою його стабільного розвитку, та виникає разом із формуванням права та держави, як інститутів публічної влади. Вона генетично однорідна із нею і еволюційно залежна від неї, завжди історично конкретна [5, с. 32]. Проте, цей характеристичі призначення юридичної діяльності понад 30 років, тому вона несе на собі ідеологічний тягар, класовий «сенс», і конфліктує сьогодні з правовими доктринами верховенства права в умовах демократичної модернізації політичної та правової систем.

Разом із зміною соціальної обстановки (криза, прогрес) спостерігаються зміни і в окремих *параметрах* здійснення юридичної діяльності, до яких відносять режим, завантаженість, енерговитрати, технічну, організаційну матеріальну забезпеченість, якість кадрового потенціалу тощо. До юридичної діяльності застосовуються кількісно-якісні показники. Вона здійснюється у формах *практичній, науковій та навчальній*, які мають особливості мети, змісту, засобів здійснення та відбудовуються у специфічному соціальному середовищі, сфери. У зазначеній тріаді юридична діяльність є *провідною* формою, а навчальна та наукова виступають як специфічне-додаткові.

Юридична діяльність — це, по суті, специфічне-правова діяльність, яка спрямована на досягнення усіма суб'єктами правових цілей, що виражають їх публічні та приватні інтереси у право-недавальній, правотворчій, установчій та правоохоронній сферах, а її головна мета — досягнення соціально-значущого *справедливого* правового результату, де справедливість як категорія етики має визначати правовий зміст усіх форм діяльності. Її здійснення є прерогативою державних органів, проте не можна не враховувати впливу на неї інститутів громадянського суспільства — об'єднань громадян, ЗМІ, громадської думки.

Крім того, реформування політичної та правової, судової та адміністративної, економічної та фінансової і податкової систем, освіти та інших здійснюються виключно у формі юридичної діяльності. Значущість та ефективність соціальних реформ слід розглядати в проекції до політичної стійкості (стабільності) суспільства, чинників динаміки його розвитку, що зумовлені оптимальною організацією професійної юридичної діяльності.

При цьому не можна ігнорувати вплив фактору «морального ренесансу», що збільшив увагу до етико-правових імперативів, ментальних архетипів влади — традицій, звичаїв та релігійних смислів норм та цінностей у процесі формування інститутів влади, їх функціонування, сприйняття та соціальної легітимації. Вони значно впливають на ефективність юридичної діяльності, підтримують систему соціальних умов та підтримки інститутів влади, її *авторитету, іміджу, брендів влади* в сучасних умовах взаємодії держави та інститутів громадянського суспільства, що розвиваються за межами предмета правового регулювання.

Значимість аналізу правової діяльності інститутів влади та її функціонування у соціальній сфері не можна ігнорувати а ні на рівні теоретичної юриспруденції, а ні у сфері правової практики. Саме з її допомогою формується потенційна можливість та реальний правовий механізм задоволення правових потреб, реалізуються, захищаються та відновлюються права та свободи, соціальні блага. Справедливо зазначено, тому, що юридична діяльність проявляється у всіх без винятку сферах життєдіяльності суспільства [6, с. 8–11].

Розробка теорії діяльності домінувала у філософській літературі, під якої припадає на середину 80-х рр., що формувало сприйняття природи та розуміння властивостей діяльності правової. Дедукція як метод дослідження включає його переадресацію до довідкових і монографічних джерел: «діяльність – заняття, праця», «сукупність дій, об'єднаних спільною метою та виконують громадську функцію»; «особливий спосіб існування людини», її властивість»; спосіб життєвої активності шляхом взаємодії із середовищем, людська здатність бачити, змінювати, використовувати і перетворювати природне та соціальне середовище свого проживання. У правознавстві це поняття нерідко ототожнювали з «юридичною практикою» (І. Я. Дюрягін, В. П. Казимирчук, Ю. І. Гревцов) на підставі *професіоналізму* як їх загальної риси.

Ці наукові позиції допускають виділ загальних ознак, що віддзеркалюють *праксеологічний аспект* діяльності та практики. Зокрема, для них властиві: постановка *правових цілей* суб'єктами владної діяльності та її зосередження на позитивному розвитку правового змісту відносин у соціумі; *свідомо-вольовий характер* діяльності владних суб'єктів; наявність юридично визначеної *компетенції* владних інститутів та рівня їх реальної *компетентності*; опосередкованість усіх форм практично-юридичної діяльності галузевими *нормами публічного і приватного права* і їх смисло-утворюючими загально-правовими та галузевими правовими *принципами, цінностями* як основами конституційного ладу; *офіційність* діяльності; її *функціональний зв'язок* з іншими видами соціальної практики в усіх взаємопов'язаних сферах суспільства – освіті, економіці, ринкових відносинах, екології та природокористуванні, відносин у сфері створення та підтримки національної безпеки та ін.; її *свідомо-вольовий характер*.

Інший приклад – ототожнення юридичної діяльності з категорією «правомірна поведінка» спрямоване на збереження елементів механізму правового регулювання – правотворчість, правореалізацію та державний примус.

Юридична діяльність, вважає Ю. Г. Арзамасов, має вольовий і усвідомлений характер, насамперед, у функціонуванні органів влади та посадових осіб, для якого, на відміну від правомірної

поведінки, властиве завжди активне використання засобів юридичної техніки, прийняття юридичних документів, а правомірна поведінка може бути як дією, так і бездіяльністю, усвідомленим та не усвідомленим, звичним, імітаційним, стереотипним, яке не потребує документування. Просто така поведінка є для громадян звичною, а діяльність інститутів влади супроводжується застосуванням процесуальних норм [7, с. 33–52].

Іноді юридичну діяльність ототожнювали із правовими відносинами. Однак, «чисто» правової діяльності, як і правових суспільних відносин, не існує та її не слід ототожнювати з іншими поняттями. Така діяльність є самостійною правовою категорією у понятійному апараті теоретичної юриспруденції.

В аналізі юридичної діяльності, як професійної діяльності громадських суб'єктів, заслуговує на увагу позиція Б. В. Шагієва про відсутність її тотожності з ширшим поняттям «правова діяльність», як діяльність будь-яких суб'єктів у правовій сфері [8, с. 19–20].

Наукові джерела понад 30 років активно транслюють великий обсяг тлумачень категорії, як правового аспекту соціальної діяльності. В. М. Карташов у категоріальному значенні під нею розумів лише опосередковану правом професійну державно-владну діяльність з винесення юридичних рішень компетентних органів, яка націлена на виконання суспільних функцій та завдань (створення законів, здійснення правосуддя, конкретизацію права тощо) [9, с. 12].

Д. Ю. Шапсугов акцентував увагу на її вольовому аспекті та правовій меті [10, с. 34]. Н. А. Власенко виділяє її соціальні властивості та спрямованість – систему операцій, спрямованих на вирішення правового завдання [11].

Б. В. Шагієв особливо виділив її спрямованість на забезпечення та збереження внутрішнього функціонування правової системи за допомогою прийняття юридичних нормативних та індивідуальних рішень та офіційне підтвердження правових кордонів у суспільних відносинах, реалізацію соціальних цілей [12, с. 56].

Особливо зазначено на *правомірності* діяльності, її спрямованості на збереження механізму правового регулювання та його

компонентів – механізмів правотворчості, правореалізації та державного примусу, процесуальних форм юридичної діяльності, як нормативно регламентованій системі здійснення дій та застосовуваних засобів. Юридична діяльність – це свідомо-вольові *владні юридичні дії* на основі норм права, які здійснюються компетентними суб'єктами.

Узагальнення досліджень спонукає до попереднього висновку: юридична діяльність опосередкована правом; спрямована на задоволення потреб суспільного розвитку; є різновидом соціальної діяльності, поряд із державною, виробничою, економічною, політичною та іншими її видами.

Що до співвідношення *юридичної та державної* діяльності, то вони в ряді випадків ототожнюються. Різниця лише у суб'єктах: у державній владній діяльності ними є, як правило, державні органи (колективні чи індивідуальні), а в юридичній діяльності – не тільки вони, а й, іноді, громадяни, їх об'єднання, які мають юридично визначені повноваження на вчинення юридично значущих дій.

Характеристика властивостей юридичної діяльності, що вказують на її правову природу, не зазнала значних змін у дослідженнях останніх років.

Ознаками, за якими виокремлюють та ідентифікують юридичну діяльність, є такі її властивості, за якими вона, передусім: а) здійснюється у *сфері права* (об'єктивна наявність права в системі правових регуляторів, що передбачає наявність юридичної діяльності, яка і забезпечує функціонування права, а отже, його дію); б) спрямована на організацію діяльності (юридично значущої поведінки) інших суб'єктів права (виокремлюється спеціальна група суб'єктів, які, крім виконання своїх статусних обов'язків, мають визначати правове становище інших осіб, контролювати правомірність реалізації ними правових норм, сприяти їм у реалізації суб'єктивних прав та юридичних обов'язків, створювати належні умови для їх забезпечення).

Іноді некритичне повторення та тиражування в літературі властивостей юридичної діяльності набуває характеру необґрунтованих тверджень, які схиляють наукову думку до тенденції визнання юридичного характеру діяльності, її ознак монополію

юристів. Латентна аргументація полягає у тому, що у сфері юридичної діяльності працюють фахівці-професіонали, які володіють спеціальними правовою інформацією, відповідними навиками роботи, виконують кваліфіковано та юридично досконало змістовні дії.

Проте вважаю, що юридична (юридично значуща) діяльність в інститутах влади здійснюється не лише юристами-професіоналами, а всіма громадськими суб'єктами, які юридично наділені компетенцією та владними повноваженнями щодо прийняття правових рішень у формах юридичних процедур – нормотворчих, правозастосовних, контрольних, установчих, які здійснюються в межах державних функцій, підпорядковуються суспільно-значущим та державним цілям задля досягнення *юридичного результату* – прийняття нормативно-правового чи правозастосовного акта, контрольного-юридичного акта, публічно-правового акту зі створення суб'єкта права – юридичної особи, чи реєстрації стану особи фізичної та ін.

Огляд думок та підходів до розуміння юридичної діяльності демонструє самодостатність і значущість її проблематики як для загальної теорії права, так і для галузевих та міждисциплінарних правових досліджень. Однак ця тема не вичерпана не лише через велику кількість суперечливих думок, а й у зв'язку з методологічним переосмисленням: а) правової природи публічної влади, правового опосередкування (забезпечення) діяльності суб'єктів, що виконують в правових формах функції держави та її механізм; б) обмежувальних правових імперативів діяльності її інститутів; в) визначенням місця та ролі публічного управління, публічної служби; г) здійсненням їх суб'єктами примусових функцій та значенням і змістом етико-правових вимог до них. Самоочевидним й факт *ігнорування* цієї проблематики в навчальних програмах та літературі з теорії держави та права, конституційного, муніципального права. Напевне, залишається винятком теоретичний та практичний інтерес процесуально-правових дисциплін, досліджень з проблем правотворчості, застосування права, правоохоронної діяльності та юридичного контролю.

Аналіз джерел спрямовує визначення *юридичної (правової) діяльності інститутів влади* як системи усвідомлених, вольових,

владних юридичних дій та організаційно-юридичних заходів, що здійснюються на основі принципів та норм права компетентними суб'єктами та спрямовані на реалізацію соціально значущих юридичних цілей.

Ця категорія має свою змістовну специфіку щодо об'єктів та суб'єктів діяльності, які мають нормативно закріплені цілі та завдання, що сприяє утворенню стрункої функціонуючої *системи юридичної діяльності*. А це посилення зобов'язує до визначення природи юридичної діяльності з урахуванням аналізу її елементного складу, структури, оскільки її характеризують як «полі-структурне» утворення.

Щодо іншого суміжного поняття – «правових форм діяльності держави». Проблематика дозволяє цілеспрямовано вивчати їх у аспекті функціонування інститутів влади – їх правових засад як елемент механізму реалізації функцій, юридичного змісту функцій держави, юридичних формах державної діяльності щодо здійснення функцій держави, правовому регулюванні функцій держави. Юридична термінологія відбиває як об'єктивно існуючі правові аспекти державної діяльності, і суб'єктивні наукові переваги учених. Варіантами виділення правових форм у різний час називалися правотворча, оперативне-виконавча, правоохоронна, договірна, розпорядча та інші. Запропоновано та інший варіант – правотворча, правореалізуюча, правозабезпечувальна форми реалізації функцій держави [13, с. 305–315].

Категорія «правові форми реалізації функцій держави», у т. ч. в умовах глобалізації, та як *чинник обмеження влади* проаналізована автором роботи [14, с. 150–161; 15, с. 21–23]. Термін «правові форми здійснення функцій держави» сформульованим раніше «юридичної діяльності», у 1950-х рр. (І. С. Самошенко), ґрунтовно увійшов до логічного категоріального строю правознавства та відображав правове опосередкування діяльності держави. У публікаціях висвітлено правові основи як елемент механізму реалізації функцій держави [16, с. 57–60], про юридичний зміст функцій держави [17, с. 17–22], про юридичні форми державної діяльності у зв'язку з реалізацією функцій держави, [18, с. 3–7], про правове регулювання функцій держави [19, с. 183–186].

Сьогодні перевагу надають усталеним термінам – «правові форми реалізації функцій держави», «правові форми державної діяльності», «правові форми діяльності органів держави». Їх активно використовують в дослідженнях функцій держави, правових форми їх реалізації. Це поняття суттєво вирає порівняно з «юридичною діяльністю», оскільки остання акцентує на її формально-правових підставах, повноваженнях та процедурах діяльності владних суб'єктів. Найкращий, на думку авторів, науковий термін «правові форми реалізації функцій держави», оскільки більшість досліджень здійснення основних видів діяльності держави та її функцій проводиться саме з її використанням. Відмінними ознаками таких правових форм називають: їх регуляцію нормами права; здатність тягнути юридичні наслідки; пов'язаність зі створенням, реалізацією, охороною правових норм. Проте, обмеження правових форм діяльності лише такими формальними ознаками звучує це поняття.

В наукових джерелах не завжди розрізняють поняття «правова» і «юридична» діяльність, використовуючи їх як рівнозначні. У певному сенсі категорія «правова діяльність» ширше за обсягом «юридичної діяльності», тому що перша покликана охопити не тільки гарантовані й охоронювані державою дії публічних державно-владних суб'єктів, але й усіх інших суб'єктів права. Правовою можна вважати діяльність суб'єктів, якщо суспільством і державою вона визнана правильною й слушною, тому й *етично обґрунтовано* здатна викликати *юридичні наслідки*. Із цього погляду й «юридична діяльність» у суспільстві завжди має бути правовою й не може бути їй протипоставлена. Сама діяльність одержує найменування «правовий», тому що вона надає правильний, слушний морально-правовий відтінок смислу тому, що вона очікувано викликає в суспільнім житті. При цьому та частина суспільного життя в сфері економіки, політики та інших сферах, яка набуває правового виміру, неминує відтворюється як права, тому що остання стає найбільш прийнятним способом соціального буття людини й збереження цілісності суспільства. Правові, ціле-раціональні способи задоволення потреб стають нормою й морального життя, завдяки чому формується відо-

соблений простір, який потрібно «визначити» специфічним чином, зафіксувати у вигляді правил поведінки й забезпечити державою як «право». У цьому змісті право виступає як захищена сфера свободи. Тому не зовсім вірно вважати діяльність правовою тільки у зв'язку з тим, що вона відповідає або не суперечить вимогам юридичних норм та правозастосовних приписів з офіційних юридичних джерел. Генетично все відбувається навпаки. Правова діяльність завжди тільки позитивна: семантично «правовий» – це «правильний», «слухний». Для характеристики негативних відхилень у правовій сфері прийнятне словосполучення «протиправна діяльність». І з цих позицій категорія «правова діяльність» охоплює весь спектр дій різних суб'єктів права, які визнаються правовими (правильними й слухними) суспільством (фактично) і державою (офіційно), здатні самостійно спричинити правові наслідки. Усі правові дії суб'єктів у правовій сфері виступають найбільш доцільним і слухним способом задоволення їх інтересів. Правова діяльність як різновид соціокультурної, впроваджується в тканину соціального буття, перетворюючи, організуючи й стабілізуючи суспільні процеси. У той же час «чисто» правова діяльність не може бути зведена тільки до беззмістовної правової форми. Вона існує як самостійне явище не тільки у вигляді правотворчості, правозастосування, правотлумачення, але й у вигляді інших форм правореалізаційної діяльності – укладенні договорів, реєстрації шлюбу, виплаті аліментів, заставі нерухомості, наданні щорічної оплачуваної відпустки та ін. Безпосередній результат правової діяльності – трансформація неправової реальності в систему взаємозв'язків суб'єктів правовідносин, у рамках яких з безлічі варіантів поведінки відтворюється варіант, заснований на засадах справедливості, розсудливості, доцільності: визначаються умови придбання прав і обов'язків, строки їх використання й виконання, вимоги до якостей об'єктів, і ін., завдяки чому вона стає правовою, тобто більш організованою, а значить – контрольованою і гарантованою. Тому правова діяльність у широкому розумінні – така соціальна активність суб'єктів права, яка здійснюється з метою задоволення їх потреб специфічним

духовно-практичним способом (переважно у формах правовідносин) і тому визнається суспільством (фактично) і державою (офіційно) правильною, слухною, а якщо буде потреба, дає можливість винести рішення (юридична форма діяльності повноважних суб'єктів) і викликати юридично значимі наслідки. Таким чином, правова діяльність як діяльність правомірна – це сукупність усіх дій суб'єктів права, які відповідають праву й спрямовані на досягнення позначених у ньому цілей. У цьому сенсі не можна, мабуть, вважати *правовою* діяльністю зловживання суб'єктами своїми правами в будь-яких сферах (у трудовому, виборчому, процесуальному, сімейному й ін. галузях права). У контексті прямої дії Конституції України правовими завжди будуть визнаватися не суперечні конституційним положенням і конституційним принципам дії всіх її адресатів. Як тільки відношення між двома особами стає об'єктом розгляду з боку третьої, яка розв'язує спірні питання, дане відношення з області *моралі* перейшло в сферу *права*. Відповідно до цього *правовою* в юридичному значенні є та діяльність, яка дає можливість винесення рішення. У цьому лежить відмінність між юридичним і неюридичним у визначенні природи форм діяльності держави.

Правовий характер дій суб'єктів права в повсякденному житті часто має латентний характер. Якщо виникає реальна необхідність офіційно підтвердити правовий характер дій, то можна вже казати про юридичну значимість правової діяльності. *Юридична значимість* – вторинна ознака правової діяльності. Якщо рішення по юридичній справі все-таки офіційно виноситься, то воно здійснюється під погрозою застосування легального примусу. У цьому випадку досягаються й соціально значимі, і спеціально-юридичні цілі. Правова діяльність (її юридичні форми – правотворча, правозастосовна й ін.), будучи організованою за допомогою процесуально-правових норм, має своєю метою організацію всієї юридичної діяльності шляхом прийняття владних рішень як загального (нормативи), так і індивідуального (акти застосування – контролю, охорони, інспектування й ін.) характеру. Маючи на увазі змістовний аспект юридичної форми діяльності, її мету й результати, можна по-

мітити очевидність її відмінностей від усієї іншої різноманітної правової діяльності.

Головне призначення правових форм діяльності полягає не тільки в тому, щоб «бути правовими». Їхнє завдання – офіційне підтвердження меж правового в суспільнім житті й додання їм юридичної значимості. Така діяльність іменується «юридичною», тому що її результатом є такі соціальні блага (закони, судові рішення і т.і.), які мають правову, державно-владну форму і спрямовані на організацію правової діяльності. Правова діяльність – соціально значима активність (свобода вибору й воля самовираження) суб'єктів – носіїв суб'єктивних прав і юридичних обов'язків, виражена переважно в рамках правовідносин, що й визнається суспільством і державою правомірним ступенем їх свободи, гарантованої професійними державно-владними повноваженнями і юридичними процедурами їх реалізації (юридичними формами державної діяльності).

Висновки з дослідження і перспективи. Дослідження професійної юридичної діяльності суб'єктів влади вимагають методологічних новацій, підходів до розкриття концепту та його еволюції у контексті співвідношення інститутів публічної влади та правової системи, її обґрунтованості етико-правовими імперативами.

Під час здійснення юридичної діяльності неприпустиме ігнорування фактору «морального ренесансу» та впливу контролю інститутів громадянського суспільства – територіальних громад, об'єднань громадян, ЗМІ, конституційного інституту громадської думки.

Узагальнення відомих позицій науки про властивості юридичної діяльності дозволяє виділити і ті, що зближують її з суспільними поняттями – правовими формами діяльності, правомірною поведінкою, юридично значущою поведінкою суб'єктів та іншими – її правове цілепокладання, офіційно-вольовий характер, компетенція та професійна компетентність, правова значимість (юридично значущі наслідки та результати), опосередкованість правовими принципами та етико-правовими імперативами до суб'єктів, оскільки спеціально-правова діяльність може бути етично нейтральною у суспільстві демократичного

транзиту. «Етизація» державної служби, публічного управління – обґрунтований і перспективний напрямок дослідження менш вивчених властивостей юридичної діяльності суб'єктів публічної громадської влади.

Список використаних джерел

1. Леонтьев А. Н. Деятельность. Сознание. Личность, 2004. 80–84.
2. Сырых В. М. Социология права, 2001. 233–236.
3. Чувакова Л. А. Причины и условия ошибочной юридической деятельности (проблемы, методология): автореф. дис. канд. юрид. наук . спец.:12.00.01. Н. Новгород, 2003.28.
4. Гусарев С. Юридична діяльність. Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т., Т. 3: Загальна теорія права./ ред..О. В. Петришин та ін. Харків: Право, 2017. 862–865.
5. Карташов В. Н. Юридическая деятельность: понятие, структура, ценность. Саратов, 1989. 218.
6. Беляев В. П. К вопросу о социальном предназначении юридической деятельности. Известия Юго-Западного государственного университета. Сер.: История и право, (1), 2014. 8–11.
7. Арзамасов, Ю. Г. Природа юридической деятельности. Ленинградский юридический журнал, (3),2007. 33–52.
8. Шагиев Б. В. Юридическая деятельность в современном обществе: теоретико-правовой аспект. Дис. ... канд. юрид. наук. спец.:12.00.01. Москва, 2003.154.
9. Карташов В. Н. Юридическая деятельность: понятие, структура, ценность,199, 178.
10. Шапсугов Д. Ю. Теория права и государства. Ростов-на-Дону, 2003. 345.
11. Власенко Н. А. Юридическая техника как комплексная система знаний. Москва, 2010. 160.
12. Шагиев Б. В. Юридическая деятельность и ее система: монография, 201. 192.
13. Степушкина Е. И. Правовые формы реализации функций государства: современные интерпретации. Вестник МГЛУ. Образование и педагогические науки. Вып. 3 (832). 2019.
14. Олейников С. М. Функції держави і правові форми її діяльності. Державне будівництво і місцеве самоврядування. Харків: Право, (23), 2012. 150–161.
15. Олейников С. Н. К атрибутам правовой природы публичной власти. Электронный инновационный вестник, (1(18)), 2021. 21–23.
16. Абрекова М. М. Правовые основы как элемент механизма реализации функций государства. Вестник Владимирского юридического ин-та. Владимир: ФКОУ ВО «Владимирский юридический институт Федеральной службы исполнения наказаний» (1 (10),2009. 57–60.

17. Караваева Г. А. Юридическое содержание функции охраны собственности и механизм ее осуществления в современном государстве. *Вестник Саратовской гос. академии права*, (1), 2003. 17–22.
18. Тонков Е. Е. Юридические формы государственной деятельности и функции государства: проблемы соотношения. *Государственная власть и местное самоуправление*, (1), 2010. 3–7.
19. Жильская Л. В. Правовое регулирование социальной функции государства. *Актуальные проблемы права и государства в XXI в. : мат-лы IV Межд. н-практ. конф. (г. Уфа, 19–20 апреля 2012 г.): Ч. I.*, 183–186.

References

1. Leontev A. N. (2004) *Deiatelnost. Soznanye. Lychnost*, 80–84.
2. Surukh V. M. (2001) *Sotsyolohyia prava*, 233–236.
3. Chuvakova L. A. (2003) *Prychynu y uslovyia oshybochnoi yurydycheskoi deiatelnosti (problem, metodolohyia)*: Candidates thesis. 12.00.01. N. Novhorod, 28.
4. Husarev S. (2017) *Yurydychna diialnist. Velyka ukrainska yurydychna entsyklopediia : u 20 t., T. 3: Zahalna teoriia prava*. Petryshyn O. V. (Ed.). Kharkiv: Pravo, 862–865.
5. Kartashov V. N. (1989) *Yurydycheskaia deiatelnost: poniatye, struktura, tsennost*. Saratov, 218.
6. Beliaev V. P. (2014) *K voprosu o sotsyalnom prednaznachenyy yurydycheskoi deiatelnosti. Yzvestyia Yuho-Zapadnoho hosudarstvennoho unyversyteta*. Ser.: Ystoriya y pravo, (1), 8–11.
7. Arzamasov, Yu. H. (2007). *Pryroda yurydycheskoi deiatelnosti. Lenynhradskiy yurydycheskyy zhurnal*, (3), 33–52.
8. Shahyev B. V. (2003) *Yurydycheskaia deiatelnost v sovremennom obshchestve: teoretyko-pravovoi aspekt*. Candidates thesis. 12.00.01. Moskva, 154.
9. Kartashov V. N. (1989) *Yurydycheskaia deiatelnost: poniatye, struktura, tsennost*, 178.
10. Shapsuhov D. Yu. (2003) *Teoryia prava y hosudarstva*. Rostov-na-Donu, 345.
11. Vlasenko N. A. (2010) *Yurydycheskaia tekhnika kak kompleksnaia systema znanyi*. M., 160.
12. Shahyev B. V. (2014) *Yurydycheskaia deiatelnost y ee systema*. 192.
13. Stepushkyna E. Y. (2019) *Pravovue formu realizatsyy funktsyi hosudarstva: sovremennyye ynterpretatsyy. Vestnyk MHLU. Obrazovanye y pedahohycheskyye nauky*. Issue. 3 (832).

14. Oleinykov S. M. (2012) Funktsii derzhavy i pravovi formy yii diialnosti. *Derzhavne budivnytstvo i mistseve samovriaduvannya*. Kharkiv: Pravo, (23), 150–161.
15. Oleinykov S. N. (2021) K atrybutam pravovoi pryrodu publychnoi vlasti. *Elektronnui ynnovatsyonnuui vestnyk*, (1(18)), 21–23.
16. Abrekova M. M. (2009) Pravovue osnovu kak element mekhanyzma realizatsyy funktsyi hosudarstva. *Vestnyk Vladymyrskoho yurydycheskoho yn-ta*. Vladymyr: FKOU VO «Vladymyrskiy yurydycheskyy ynstitut Federalnoi sluzhbu yspolneniya nakazaniy» (1 (10), 57–60.
17. Karavaeva H. A. (2003) Yurydycheskoe soderzhanye funktsyy okhranu sobstvennosti y mekhanyzm ee osushchestvleniya v sovremennom hosudarstve. *Vestnyk Saratovskoi hos. akademyy prava*, (1), 17–22.
18. Tonkov E. E. (2010) Yurydycheskye formu hosudarstvennoi deiatelnosti y funktsyy hosudarstva: problemu sootnosheniya. *Hosudarstvennaia vlast y mestnoe samoupravlenye*, (1), 3–7.
19. Zhylskaia L. V. (2012) Pravovoe rehulyrovanye sotsyalnoi funktsyy hosudarstva. Aktualnye problemu prava y hosudarstva v XXI v. IV Mezhd. n-prakt. konf. (Ufa, 19–20.04.2012 h.): Part. I., 183–186.

S. N. Oleinykov

Legal activities of authorities in the context of social purpose and ethical and legal nature

Summary. Studies of professional legal activity require methodological innovations, approaches to the disclosure of its concept, functioning, significant for the evolution of the relationship of power and society, such as their relationship to the law on basis of the imperative of its primacy in democratic transit. The concept of legal activity evolves in the ideological and ideological approaches to understanding the law, the relationship of public power and law, the functional interaction of the institutions of the state and the legal system, the place of legal activity in the mechanism of the state, its ethical and legal imperatives.

The social purpose of legal activity recognized as a condition for the rational organization of public-legal relations. Its objectivity conditioned by the real existence of the needs of society. The existence of a legal system implies the existence of a legal profession as an element thereof. It is not possible to guarantee the exercise of the rights of subjects outside the activities of the subjects.

This is a specific legal activity. It aims are realizing all the legal goals of society, which is the bearer of its public and private interests in the provision of rights, law-making, foundation and law enforcement, and its main goal is to achieve a socially significant and equitable legal result. This underlines the relevance of legal activity to the moral imperatives of society.

The exercise of legal activity is the prerogative of State bodies, but the influence of civil society institutions – associations of citizens, the media and public opinion – cannot be ignored.

At the same time, one cannot ignore the influence of the «moral renaissance» factor, which increased attention to ethical and legal imperatives, mental archetypes of power – traditions, customs and religious meanings of norms and values in the process of formation of institutions of power, their functioning, perception and social legitimation. They have a significant impact on the effectiveness of legal activity, support the system of social conditions and support for the institutions of power, its authority, image, brands of power in the modern conditions of interaction of the state and civil society institutions, developing outside the scope of the law.

The author's positions make it possible to identify common features that reflect the praxeological aspect of activity and practice. In particular, they are characterized by setting legal goals by the subjects of power activities and focusing its content and orientation on the change and positive development of the social and legal content of relations in society; conscious and volitional nature of activities of subjects and institutions of power, in particular; existence of legally defined competence of power institutions and their level of actual competence; indirect nature of all forms of practical-legal activity by branch norms of public and private law and their meaning-forming legal phenomena – general legal and sectoral legal principles, values, legal foundations of the constitutional order); official activity; functional connection with other types of social activity and practice in all interrelated spheres of society – education, economy, market relations, ecology and environmental management, relations in the sphere of creation and support of national security; consciously-volitional character.

Keywords: *state power, legal activity, public authorities, legal forms of activity, legal ethics.*